

Tanıtım ve Değerlendirme

Yusuf Batar, *Empatik Din Eğitimi*, Elips Kitap, İstanbul, 2011.

Hatice KALENCİ*

Türkiye'ye din eğitimi ile ilgili gerek teorik gerekse alan araştırmalarına dayalı çalışmaların yayınlanma oranı diğer alanlara göre oldukça yüksek olmasına rağmen hâlâ din eğitimi ile ilgili eser kıtlığından söz etmek mümkündür. Fakat her geçen yıl yapılan yeni çalışmalarla bu alandaki önemli boşlukların fark edildiği görülmektedir. Yusuf Batar'ın doktora tez çalışmasına dayalı *Empatik Din Eğitimi* isimli eserini de bu farkındalığın bir meyvesi olarak görmek mümkündür.

Din eğitiminin bir iletişim süreci olarak ele alındığı bu çalışmada empatik yaklaşımın teorik temelleri incelenmekte, temel dinî kaynaklarda dayanakları araştırılmaktadır. Ayrıca bu eserde, alan araştırmasına dayalı olarak Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi öğretmenlerinin empatik beceriler geliştirmesinin din eğitimi sürecindeki etkisi ayrıntılı bir şekilde işlenmektedir.

---

* Uludağ Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi,
haticekalenci@hotmail.com

Eser, dört bölümden oluşmaktadır.

“Empati Kavramı” başlıklı *Birinci Bölüm*'de kavramsal bir inceleme yapılmış, çeşitli tanımlar sıralanmakta, empatik yaklaşımın temel esasları incelenmekte, iletişim süreci ve tepki basamakları hakkında bilgi verilmektedir. Ayrıca empatik düşünebilme imkânı, empatik becerilerin geliştirilmesi konularına da bu bölümde yer verilmekte ve bu yaklaşımın önemi üzerinde durulmaktadır. Kur'an'ın insana yaklaşımı, insan ilişkilerine dair düzenlemeleri ve Hz. Peygamber'in hayatında uygulamalarına empati kavramı çerçevesinde dikkat çekilmektedir.

“Bir İletişimi Süreci Olarak Din Eğitimi ve Empatik Yaklaşım” başlıklı *İkinci Bölüm*'de eğitim sürecinde öğretmen ve öğrenci arasındaki iletişimin rolü incelenmekte, empatik yaklaşımın bu iletişimin kalitesine etkisi, alan araştırmasından elde edilen verilerle ortaya konmaktadır. Eğitim sürecinde iletişim engellerine de bu bölümde yer verilmektedir. Bu bölümde ayrıca, öğretmenlerin öğrenciler ile daha etkili bir iletişim sağlamak için uygulayacağı yöntemler üzerinde durulmakta, eğitim sürecinde yaşanan pek çok sorunun ortadan kalkması için öğretmen öğrenci iletişimde empatik yaklaşımın gerekli olduğu vurgulanmıştır.

Yazar'a göre empatik düşünebilme eğilimi, kişilerin doğuştan sahip olduğu kişilik özellikleridir; fakat bu eğilim başta eğitim ve bir takım çevresel faktörler aracılığıyla dönüştürülerek empatik beceri haline getirilebilir. Din eğitimcisi de iletişim sürecinin temel unsurlarının hepsini aktif olarak kullanarak öğrencilerin dini düşünce ve davranışlarını olumlu yönde değiştirmeye çalışmalıdır. İletişimin sağlıklı bir şekilde gerçekleşebilmesi için öğretmenin öğrenciyi insan olarak değerli görmesi ve önemsendiğini hissettirmesi gerekir.

Üçüncü Bölüm'de insandaki empatik anlayışın gelişmesi ve insanın empatik düşünmesinin önündeki engellerden kurtulması için izlemesi gereken metotlar Kur'an-ı Kerim'in ışığında maddeler halinde ayet ve hadislerle temellendirilerek ayrıntılı olarak ele alınmaktadır. Ayetler ve hadisler çerçevesinde empatik anlayışın temelini oluşturan kişilik özelliklerinin oluşmasında eğitimcinin başvurabileceği yöntemler, Hz. Peygamber'in Asr-ı Saadet'te uyguladığı eğitim-öğretim yöntemleri ile insanlarla ilişkilerinde ve iletişimde dikkat ettiği hususlar örneklerle açıklanmıştır. İnsanın empatik düşünmesini psikolojik bir olgunluk ve doğunluğun neticesi olarak veya biyolojik temelli gelişimle izah etmeye çalışan araştırmaların aksine, Kur'an ve sünnetin yaklaşımında, daha farklı bir derinliğin sezildiği ve ahlâkî boyutun kazandırılmak istendiği belirtilmektedir (s.117).

Dördüncü Bölüm'de araştırmanın uygulama kısmı ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Empatik becerinin hangi yollarla ölçülebileceği ve beceri ölçeklerinin tarihi süreç içerisindeki gelişimleri açıklandıktan sonra, din eğitimcilerinin empatik beceri düzeyleri, oluşturulan hipotezler doğrultusunda uygulanan beceri ölçeği ile bu bölümde test edilmekte; yaş, öğrenim durumu, cinsiyet, meslekî tecrübe değişkenlerinin empatik iletişim becerileri üzerinde etkisi sorgulanmaktadır. Kitap maddeler halinde sıralanmış *Sonuç ve Öneriler* kısmı ile son bulmaktadır.

Yazarın ele aldığı konuları teorik düzlemde ayrıntılı olarak incelemiş ve kitabı geniş bir kaynakçaya dayalı olarak hazırlamış olması bu eserin dikkat çeken olumlu bir özelliğidir. Ancak, dar bir evrende ve küçük bir ölçekle gerçekleştirilen alan araştırmasına dayalı sonuçların yer aldığı dördüncü bölüm daha önceki teorik kısma eklenmiş gibi durmaktadır. Kitabın, biçimsel olarak, daha geniş bir okuyucu kitlesini hedefleyen bir kitap formatından ziyade tez formatının muhafaza edilerek yayınlanması da bir kısım okuyucular için dezavantaj olarak değerlendirilebilir. Bununla birlikte kitapta kullanılan dilin anlaşılır ve akıcı olması, konuların günlük hayatla veya geçmiş ya da günümüzde yaşanan olgularla, hikâyelerle örneklendirilmesi bu mahzuru en aza indirmektedir. Kitabın sonunda yer alan ve araştırma hakkında teknik bilgileri içeren *Ekler* kısmı ise din eğitimi alanında çalışacak genç araştırmacılara yol gösterici olması bakımında yine olumlu bir özellik olarak değerlendirilebilir.

Sonuç olarak bu eserin, başta din hizmetleri, din eğitimi ve öğretimi alanında çalışanlar olmak üzere, öğretmen-öğrenci ilişkisine önem veren her öğretmenin ve insanlarla iletişim kalitesini geliştirmek isteyen herkesin istifade edeceği, özellikle genç din eğitimi araştırmacılarının ilgi ile okuyacakları bir eser olduğu söylenebilir.